

ביאורים לדוחות הכספיים לשנת 2015

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), תוך התאמתם לפעילות המיוחדת של בנק מרכזי, כפי שמקובל גם בבנקים מרכזיים אחרים. הנושאים העיקריים, שהוצגו בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים מרכזיים, הם:

- (1) חשבונות שיערוך – כמפורט להלן בסעיף יג.
- (2) דוחות על תזרימי המזומנים – כמפורט להלן בסעיף כ.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) **הבנק** – בנק ישראל.
- (2) **מדד** – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- (3) **סכום מותאם** – סכום נומינלי היסטורי, שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, על פי הוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי החשבון בישראל.
- (4) **סכום מדווח** – סכום המותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים שנוספו לאחר מועד המעבר ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
- (5) **דיווח כספי נומינלי** – דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.
- (6) **שווי הוגן** – הסכום שבו היה אפשר לרכוש או למכור נכס (ליטול או לפרוע התחייבות) בעסקה שוטפת בין צדדים בלתי תלויים הפועלים בהתאם לרצונם.

ג. דוחות כספיים בסכומים מדווחים

- (1) בחודש אוקטובר 2001 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 12 בדבר "הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים". בהתאם לתקן זה, ובהתאם לתקן חשבונאות מס' 17, שפורסם בחודש דצמבר 2002, הופסקה ההתאמה של הדוחות הכספיים לאינפלציה ביום 1 בינואר 2004.
- (2) הבנק ערך את דוחותיו הכספיים בעבר על בסיס המוסכמה של העלות ההיסטורית, ללא התחשבות בשינויים בכוח הקנייה של המטבע הישראלי. בדוחות הכספיים לשנת 2005 מספרי ההשוואה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2003 חושבו מחדש על בסיס העלות ההיסטורית המותאמת למדד המחירים לצרכן, כנדרש על פי תקן חשבונאות מס' 12, לצורך המעבר לדיווח לפי סכומים מדווחים.

- הסכומים המותאמים ליום 31 בדצמבר 2003 שימשו נקודת מוצא לדיווח הכספי הנומינלי החל מיום 1 בינואר 2004. תוספות וגרירות במהלך התקופה נכללו בערכים נומינליים.
- (3) סכומי הנכסים הלא-כספיים אינם מייצגים בהכרח את שווי המימוש או את השווי הכלכלי העדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים.
- (4) בדוחות הכספיים "עלות" משמעותה עלות בסכום מדווח.

ד. עקרונות הדיווח

- (1) מאזנים:
- פריטים לא כספיים (רכוש קבוע והשקעות המוצגות על פי העלות) מוצגים בסכומים מדווחים.
 - פריטים כספיים מוצגים במאזן בערכים נומינליים לתאריך המאזן.
 - המאזן מוצג על פי המבנה המקובל בבנקים מרכזיים בעולם.
- (2) דוחות רווח והפסד:
- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא-כספיים (כגון פחת, הוצאות והכנסות מראש), או מהפרשות הכלולות במאזן, נגזרות מהתנועה בין הסכום המדווח ביתרת הפתיחה לבין הסכום המדווח ביתרת הסגירה.
 - יתר רכיבי דוח הרווח וההפסד (כגון הכנסות הריבית והוצאות הריבית) מוצגים בערכים נומינליים.
- (3) דוח על השינויים בהון העצמי:
- על פי סעיף 76 לחוק בנק ישראל התש"ע-2010, בתום שלושה חודשים מתום כל שנה יעביר הבנק בפועל לממשלה רווחים בהתאם להוראות אלה:
 - אם ההון יעמוד על שיעור של 2.5% או יותר מסך הנכסים, יועבר לממשלה סכום השווה לרווח הנקי, בניכוי יתרת העודפים אם היא שלילית.
 - אם ההון יעמוד על שיעור העולה על אחוז אחד מסך הנכסים, אך פחות מ-2.5% מסך הנכסים, יועבר לממשלה סכום השווה ל-50% מהרווח הנקי, בניכוי יתרת העודפים אם היא שלילית.
 - אם ההון יעמוד על שיעור של אחוז אחד או פחות מסך הנכסים, לא יועברו רווחים.

הבנק רשאי לרשום קרנות הון הנובעות מכללים חשבונאיים - ובלכד שיתרת הרווח הנקי שלא הועברה לממשלה כאמור לעיל תצטרף ליתרת העודפים, ולא תוכר כפריט הוני אחר, אלא אם כן הוסכם אחרת בין הנגידי לבין שר האוצר.

בהתאם להוראות אלה, נכון ליום 31 בדצמבר 2015, לא נוצרה חבות להעברת כספים לממשלה.

ה. השימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים נדרשת הנהלת הבנק להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים שהשפעתם הסופית על הדוחות הכספיים אינה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכת הדוחות. אך שהאומדנים או ההערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, ההשפעה הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מזו של האומדנים או של ההערכות לגביהם.

1. הכרה בהכנסה

הכנסות והוצאות נזקפות לרווח וההפסד על בסיס צבירה. רווחים או הפסדים ממומשים הנובעים ממטבע חוץ ומניירות ערך במטבע מקומי ובמטבע חוץ מועברים לדוח הרווח וההפסד. רווחים או הפסדים אלו מחושבים על בסיס העלות הממוצעת של היתרות באותו הנכס.

רווחים לא-ממומשים אינם מועברים לדוח הרווח וההפסד, אלא נזקפים במאזן לחשבון שיערוך. הפסדים לא-ממומשים מועברים לדוח הרווח וההפסד, לאחר קיזוז רווחים שלא מומשו באותו הנכס. הפסדים אלו נובעים מהפער בין העלות הממוצעת של נכס לבין השווי ההוגן שלו. הפסדים לא-ממומשים מניירות ערך במטבע חוץ, מניירות ערך במטבע מקומי או ממטבע חוץ מסוים לא מקוזזים כנגד רווח לא-ממומש מניירות ערך או ממטבעות חוץ אחרים. הפסדים שהוכרו בדוח הרווח וההפסד לא יקוזזו כנגד רווחים לא-ממומשים שייצברו בעתיד.

2. ניירות ערך

1) ניירות ערך במטבע חוץ

ניירות ערך סחירים במטבע חוץ מוצגים במאזן לפי שוויים ההוגן לתאריך המאזן. השווי ההוגן של ניירות ערך שיש להם מחיר מצוטט מתבסס על מחירי השוק. ניירות ערך שאין להם ציטוט משוערכים על פי נתונים המתקבלים ממקורות חיצוניים.

העלות המותאמת של ניירות הערך היא ערכם הנקוב בתוספת הריבית, הפרשי ההצמדה ויתרת הפרמיה או הניכיון שטרם הופחתה. הפרמיה או הניכיון מופחתים על פני התקופה שממועד רכישת נייר הערך ועד למועד פדיונו.

ההפרש שבין העלות המקורית של ניירות הערך לבין ערכם הנקוב בתוספת הריבית ויתרת הפרמיה או הניכיון שטרם הופחתה, נזקף לדוח הרווח וההפסד.

הפרשי הצמדה למדד המתפרסם בחו"ל שנצברו על הקרן וטרם מומשו, וכן ההפרש שבין השווי ההוגן של ניירות הערך לבין עלותם המותאמת, לגבי כל נייר ערך, נזקפים לחשבון השיערוך במאזן.

הכנסות הריבית והפחתות הפרמיה או הניכיון נזקפות לרווח וההפסד על בסיס צבירה, ומוצגות בסעיף "הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל".

הכנסות ממימוש ניירות ערך מוצגות בסעיף "הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות - מניירות ערך וממכשירים פיננסיים נגזרים".

יתרת ההפסד הלא-ממומש, המחושבת לגבי כל נייר ערך בנפרד, נזקפת לדוח הרווח וההפסד בסוף השנה ומוצגת בסעיף "הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות - מניירות ערך וממכשירים פיננסיים נגזרים".

2) ניירות ערך במטבע מקומי

ניירות ערך ממשלתיים סחירים במטבע מקומי מוצגים במאזן לפי שוויים ההוגן לתאריך המאזן. ההפרש שבין העלות המקורית של ניירות הערך לבין ערכם הנקוב, בתוספת הריבית ויתרת הפרמיה או הניכיון שטרם הופחתה, נזקף לדוח הרווח וההפסד.

הפרשי הצמדה למדד שנצברו על הקרן וטרם מומשו, וכן ההפרש שבין השווי ההוגן של ניירות הערך לבין עלותם המותאמת, נזקפים לחשבון השיערוך במאזן.

הכנסות ריבית מניירות ערך במטבע מקומי והפחתות הפרמיה או הניכיון נזקפות לרווח וההפסד על בסיס צבירה, ומוצגות בסעיף "הכנסות ריבית מהממשלה".

יתרת ההפסד הלא-ממומש, המחושבת לגבי כל נייר ערך בנפרד, נזקפת לדוח הרווח וההפסד בסוף השנה ומוצגת בסעיף "הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות - מניירות ערך וממכשירים פיננסיים נגזרים".

ח. מוסדות כספיים בין-לאומיים

1) קרן המטבע הבין-לאומית

ההשתתפות בקרן המטבע הבין-לאומית (להלן - הקרן) מנוהלת במטבע SDR ומוצגת בשקלים חדשים לפי השערים היציגים שפרסם בנק ישראל לתאריך המאזן. (ראו ביאורים 3 ו-12).

2) יתרות בגין מוסדות כספיים בין-לאומיים

ההשתתפות של בנק ישראל במוסדות הכספיים הבין-לאומיים האחרים מוצגת בסעיף "מוסדות כספיים בין-לאומיים" בצד הנכסים לפי העלות במטבע ההשתתפות, מתורגמת לשער החליפין במועד העסקה, בהתאמות הנדרשות לדיווח בערכים מדווחים בהתאם לתקן חשבונאות מס' 12 בדבר "הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים".

ההתחייבות למוסדות כספיים בין-לאומיים מוצגת בסעיף "קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות" בצד ההתחייבויות.

ט. רכוש קבוע

- 1) הנכסים הקבועים מוצגים על בסיס העלות בניכוי פחת שנצבר. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס.
- 2) שיפורים ושכלולים נזקפים לעלות הנכסים, ומופחתים לאורך כל תקופת חייהם, ואילו הוצאות אחזקה ותיקונים נזקפות לדוח הרווח וההפסד עם התהוותן.
- 3) הפחת מחושב לפי שיטת הקו הישר, על בסיס משך השימוש המשווער בנכסים:
מבנים – 50 עד 67 שנים;
כלי רכב – 6.5 שנים;
מחשבים – 4 שנים;
ציוד – 10 שנים.
- 4) תוכנות שאינן חלק אינטגרלי מהחומרה המתייחסת אליהן מוצגות במסגרת הרכוש הקבוע על בסיס העלות ומופחתות בקו ישר על פני ארבע שנים.

י. שטרי כסף ומעות במחזור

שטרי כסף ומעות במחזור שהונפקו על ידי הבנק מבטאים את התחייבות הבנק כלפי המחזיקים בהם. ההתחייבות מוצגת במאזן הבנק לפי הערך הנקוב.

יא. מילווה קצר מועד

יתרת המילווה קצר המועד (להלן - מק"ם) המוצגת במאזן הבנק מבטאת את מחיר הפדיון של המילווה שבידי הציבור, בניכוי יתרת הניכיון שטרם הופחתה. מק"ם שנמכר מהממשלה לבנק ישראל אך טרם נמכר לציבור אינו כלול ביתרת המק"ם.

המק"ם מונפק לתקופה של עד שנה. סכום הניכיון הוא ההפרש בין מחיר הפדיון של המילווה לבין התמורה ממכירתו לציבור.

הניכיון מופחת על פני התקופה שממועד הנפקת המק"ם ועד למועד פדיונו. הוצאות הפחתת הניכיון בגין יתרת המילווה שבידי הציבור מוצגות בדוח הרווח וההפסד בסעיף "הוצאות ריבית לבנקים ולציבור".

י.ב. התחייבויות בגין זכויות עובדים

בגין כל ההתחייבויות הקשורות ליחסי עובד-מעביד ישנן עתודות מתאימות - על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות ההנהלה.

ההתחייבויות לפנסיה ולתשלומי פרישה מחושבת על ידי אקטואר מומחה בשיטת הערכה של ההטבות הנצברות ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון של העתודות הוא על פי שיעור היוון המבוסס על עקום ריבית של אג"ח ממשלתיות בישראל, ושיעור עליית השכר בעתיד מוערך על ידי ההנהלה ועל בסיס ניסיון העבר.

ההפרשה לחופשה מחושבת על בסיס צבירת ימי חופשה והשכר הקובע לפדיון חופשה ליום 31 באוקטובר. ההפרשה בהתחייבויות הנובע מההפרש בין צבירת ימי חופשה ליום 31 באוקטובר לבין צבירתם ליום 31 בדצמבר אינו מהותי (ראו ביאור 14).

י.ג. חשבונות שיערוך

ישנם כמה סוגים של חשבונות שיערוך:

- 1) חשבונות השיערוך הכוללים רווחים לא-ממומשים מהפרשי שער על היתרות הנקובות במטבע חוץ ורווחים לא-ממומשים בגין הצמדה למדד ושיערוך של ניירות ערך סחירים במטבע מקומי ובמטבע חוץ לשוויים ההוגן. חשבונות שיערוך אלה מנוהלים בנפרד לכל פריט (מטבע, נייר ערך) ומועברים לדוח הרווח וההפסד בעת מימוש אותו פריט או חלק ממנו. אין קיזוז בין סוגי פריטים שונים. חשבונות השיערוך בגין תיקים מסוימים בניהול חיצוני מנוהלים ברמת התיק. יתרת ההפסד בחשבונות השיערוך לגבי כל פריט (מטבע, נייר ערך), הנובעת מהפרשי הצמדה והפרשי מחירים בניירות ערך במטבע מקומי ובמטבע חוץ ומהפרשי שערם ביתרות הנקובות במטבע חוץ, מועברת בסוף השנה לדוח הרווח וההפסד (ראו גם סעיף ו' לעיל).
- 2) חשבון שיערוך הכולל רווחים או הפסדים לא-ממומשים הנובעים משינויים בהנחות האקטואריות בחישוב ההפרשה לפנסיה.

י.ד. מטבע חוץ

הנכסים וההתחייבויות הנקובים במטבע חוץ, או צמודים למטבע חוץ, מוצגים בשקלים חדשים לפי השערים היציגים שפרסם בנק ישראל לתאריך המאזן. ההכנסות וההוצאות במטבע חוץ כלולות בדוח הרווח וההפסד לפי השערים היציגים ששררו ביום הערך של ביצוע כל פעולה. הפרשי שער מהתאמת הנכסים וההתחייבויות עקב שינויים בשערי החליפין כוללים הפרשי שערם ממומשים ולא-ממומשים. רווחים או הפסדים מהפרשי שער ממומשים מקפים לדוח רווח והפסד. הפרשי שערם לא-ממומשים מקפים לחשבונות השיערוך במאזן לגבי כל מטבע חוץ בנפרד. יתרת הפסד בחשבונות השיערוך לסוף השנה מועברת לדוח הרווח וההפסד, ולא תקוזז בעתיד מהרווחים הלא-ממומשים. הפסדים לא-ממומשים במטבע אחד אינם מקוזזים כנגד רווחים לא-ממומשים במטבע אחר.

להלן פרטים על שערי החליפין של השקל מול מספר מטבעות עיקריים:

שיעור השינוי		ליום 31 בדצמבר			
2014	2015	2013	2014	2015	
(אחוזים)		(שקלים חדשים)			
12.0	0.3	3.4710	3.8890	3.9020	דולר ארה"ב
(1.2)	(10.1)	4.7819	4.7246	4.2468	אירו
5.6	(4.6)	5.7419	6.0636	5.7840	לירה שטרלינג
5.2	(4.0)	5.3561	5.6344	5.4071	זכויות משיכה מיוחדות (SDR) ¹

1) שער ה-SDR ממורסם על ידי קרן המטבע הבין לאומית ונקבע לפי סל משוקלל של ארבעה מטבעות - דולר של ארה"ב, אירו, יין יפני ולירה שטרלינג.

ט. הצמדה

נקסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן בישראל מוצגים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן (על בסיס ממוצע 2002):

שיעור השינוי		ליום 31 בדצמבר			
2014	2015	2013	2014	2015	
(אחוזים)		(נקודות)			
(0.1)	(0.9)	124.4	124.3	123.2	לחודש נובמבר
(0.2)	(1.0)	124.6	124.3	123.1	לחודש דצמבר

ז. שיעורי ריבית

חלק מהריביות על יתרות הממשלה והבנקים במטבע מקומי, הנגבות או משולמות על ידי בנק ישראל, מבוססות על ריבית בנק ישראל או על ריבית הבסיסית (prime).

להלן שיעורי הריביות:

שיעור השינוי		ליום 31 בדצמבר			
2014	2015	2013	2014	2015	
(אחוזים)					
(75.0)	(60.0)	1.00	0.25	0.10	ריבית בנק ישראל
(30.0)	(8.6)	2.50	1.75	1.60	ריבית הפריים

יז. מכשירים פיננסיים

הבנק משתמש במכשירים פיננסיים בפעילותו בתחום המוניטרי ובתחום מטבע החוץ, בישראל ומחוץ לישראל.

1) מכשירים פיננסיים בפעילות בישראל:

עסקאות עתידיות המרות שקל/דולר (Forwards)

העסקאות מוצגות במאזן נטו בסעיף "נכסים אחרים" או "התחייבויות אחרות": קבלת דולרים בעתיד בניכוי מסירת שקלים בעתיד. בדוח הרווח וההפסד מוצגות תוצאות העסקאות בסעיף "הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל".

2) מכשירים פיננסיים בפעילות מחוץ לישראל:

א. עסקות רכש חוזר (Repurchase Agreement - Repo)

ומכר חוזר (Reverse Repurchase Agreements - R. Repo)

הבנק מבצע עסקות רכש חוזר (Repo). עסקה כזאת מורכבת ממכירת ניירות ערך בכפיפות להסכם בדבר רכישתם בעתיד. העסקה מטופלת כחוב מובטח, ולפיכך ניירות הערך שנמכרו במסגרתה לא נגרעים מנכסי הבנק. ההתחייבות לרכישת ניירות הערך כלולה בסעיף "ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". בדוח הרווח וההפסד מוצגות תוצאות העסקאות בסעיף "הוצאות ריבית בגין התחייבויות במטבע חוץ לחו"ל".

הבנק מבצע גם עסקות מכר חוזר (R. Repo). עסקאות אלו מטופלות כחוב מובטח ומוצגות בסעיף "ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר". ניירות ערך שנרכשו במסגרת זו אינם מוצגים במאזן. בדוח הרווח וההפסד מוצגות תוצאות העסקאות בסעיף "הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל".

ב. עסקות החלף (Swaps) ועסקאות עתידיות (Forwards) בין מטבעות חוץ

עסקאות אלו כלולות במאזן לפי סכום ההפרש שבין קבלת מטבע חוץ למסירת מטבע חוץ בעתיד, בתוספת יתרת הפרמיה שלא הופחתה ומוצגות במאזן בסעיף "מכשירים פיננסיים נגזרים". בדוח הרווח וההפסד מוצגות תוצאות העסקאות בסעיף "הכנסות ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל".

ג. עסקאות עתידיות (Futures)

יתרת החוזים העתידיים לתאריך הדוח הכספי, בערכם הנקוב, מוצגת בביאור 17 - "התקשרויות, מכשירים פיננסיים והתחייבויות תלויות". בדוח הרווח וההפסד נרשם השינוי בשער החוזים בסעיף "הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות מניירות ערך וממכשירים פיננסיים נגזרים".

יח. קיזוז יתרות כספיות

נכסים כספיים והתחייבויות כספיות מוצגים במאזן בסכום נטו רק כאשר יש לבנק זכות חוקית לקיזוז, הניתנת לאכיפה, וכן כאשר יש כוונה לפרוץ את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולפרוץ את ההתחייבות בו-זמנית.

יס. ירידת ערך נכסים

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מס' 15 (מתקן) בדבר ירידת ערך של נכסים (להלן - התקן). התקן קובע נהלים שעל הבנק ליישם כדי להבטיח שנכסיו במאזן (אשר עליהם חל התקן) לא יוצגו בסכום העולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, שהוא מחיר המכירה נטו, או שווי השימוש (הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנכס מהשימוש בנכס וממימושו), הגבוה שבהם. התקן חל על כל הנכסים במאזן, למעט נכסים כספיים. כן קובע התקן את כללי ההצגה והגילוי לגבי נכסים שערכם ירד. כאשר ערכו של נכס במאזן עולה על הסכום בר-ההשבה שלו, הבנק מכיר בהפסד מירידת הערך בגובה הפער שבין ערכו של הנכס בספרים לסכום בר-ההשבה שלו. הפסד שהוכר כאמור יבוטל רק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר-ההשבה של הנכס מהמועד שבו הוכר ההפסד האחרון מירידת ערך.

כ. דוחות על תזרימי מזומנים

דוחות כספיים אלה אינם כוללים דוחות על תזרימי המזומנים, משום שבאלה אין מידע משמעותי מעבר למופיע בדוחות הכספיים; זאת גם בהתאם למקובל בחלק מהבנקים המרכזיים בעולם.

כא. מסים

על פי חוק בנק ישראל התש"ע-2010 לעניין תשלום מסים, ארנונות, אגרות ותשלומי חובה אחרים דין הבנק כדין המדינה, ולכן הבנק פטור מתשלומי מסים מסוימים, כגון מס הכנסה ומס על רווחי הון.

כב. הצגה מחדש

הבנק תיאם, בדרך של הצגה מחדש, את דוחותיו הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך, כדי לשקף בהם למפרע את השפעת שינוי שיטת הרישום וההצגה החשבונאית הנובעת מעדכון ההפרשה לפנסיה כתוצאה משינויים בהנחות האקטואריות¹, ואת השינוי בסכום ההפרשה לפנסיה הנובע משינוי בסיס ההיוון בחישוב האקטוארי של ההתחייבות לפנסיה. ההתחייבות האקטוארית של הבנק עד לשנת 2014 חושבה על בסיס שיעור היוון של 4%, בהתאם להוראות הדיווח לציבור שמפרסם המפקח על הבנקים. בעקבות הנחיית המפקח על הבנקים מיום 15 בדצמבר 2014 לבנקים המסחריים בנושא שינוי הטיפול החשבונאי בזכויות עובדים, הבנק בחר את שיטת הרישום וההצגה החשבונאית וכן את בסיס שיעור ההיוון המשמש לחישוב ואימץ את הפרקטיקה החשבונאית המקובלת בבנקים מרכזיים.

1 הנחות אקטואריות כוללות:

- הנחות דמוגרפיות לגבי המאפיינים העתידיים של העובדים והעובדים לשעבר, כגון לוחות התמותה, שיעורי הפרישה המוקדמת וכו'.
- הנחות פיננסיות, כגון שיעור ריבית ההיוון, שיעור הגידול במשכורת, האינפלציה החזויה וכו'.
- הסטייה של הניסיון בתקופת הדוח מן ההנחות כפי שהיו בשנה הקודמת לגבי תקופה זו.

(1) שינוי שיטת הרישום וההצגה החשבונאית - שינויים בהפרשה הנובעים משינויים בהנחות האקטואריות ייזקפו לחשבון שיערוך, בעוד ששינויים אחרים ביתרת ההפרשה ייזקפו לדוח הרווח וההפסד.

(2) שינוי בסיס שיעור ההיוון המשמש לחישוב - ההתחייבות האקטוארית של הבנק מחושבת על פי שיעור היוון המבוסס על עקום הריבית הממשלתית.

להלן השינויים בסעיפי הדוחות הכספיים בעקבות ההצגה מחדש:

ליום 31 בדצמבר 2014			במאזן
כמוצג בדוחות כספיים אלו	השינוי	כפי שדווח בעבר	
(מיליוני שקלים חדשים)			
6,308	1,702	4,606	התחייבויות אחרות
27,734	(1,958)	29,692	חשבונות שיערוך
(52,053)	256	(52,309)	יתרת הפסד
(48,068)	256	(48,324)	הון הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			בדוח רווח והפסד
כמוצג בדוחות כספיים אלו	השינוי	כפי שדווח בעבר	
(מיליוני שקלים חדשים)			
695	11	684	הוצאות הנהלה וכלליות
1,097	11	1,086	הפסד לשנה

ליום 31 בדצמבר 2014			בדוח על השינויים בהון העצמי
כמוצג בדוחות כספיים אלו	השינוי	כפי שדווח בעבר	
(מיליוני שקלים חדשים)			
52,053	(256)	52,309	יתרת הפסד

ליום 1 בינואר 2014			בדוח על השינויים בהון העצמי
כמוצג בדוחות כספיים אלו	השינוי	כפי שדווח בעבר	
(מיליוני שקלים חדשים)			
50,956	(267)	51,223	יתרת הפסד

2. נכסים והתחייבויות במטבע חוץ בחו"ל

יתרות מטבע חוץ

בניתוח כלכלי, כפי שמובא בדברי ההסבר, ההתייחסות היא ליתרות מטבע החוץ המורכבות מיתרת הסעיף "נכסים במטבע חוץ בחו"ל" בניכוי יתרת הסעיף "התחייבויות במטבע חוץ לחו"ל". מדיניות ההשקעה של בנק ישראל מתייחסת ליתרות אלו.

להלן הרכב יתרות מטבע החוץ:

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2014	2015	2014	2015*
(מיליוני דולרים)		(מיליוני שקלים חדשים)	
86,666	91,555	337,044	357,249
(565)	(980)	(2,196)	(3,826)
86,101	90,575	334,848	353,423
הנכסים במטבע חוץ בחו"ל			
בניכוי ההתחייבויות במטבע חוץ לחו"ל			
סך כל יתרות מטבע החוץ			

(*) הסעיף כולל יתרות בגין ביטחונות על עסקאות עתידיות: בצד הנכסים סך של 118 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2015, ובצד ההתחייבויות התחייבות בגין ביטחונות על עסקאות עתידיות בסך של 941 ו-2,072 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2015 ו-2014, בהתאמה.

3. קרן המטבע הבין-לאומית¹

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2014	2015	2014	2015
(מיליוני SDR)		(מיליוני שקלים חדשים)	
1,061	1,061	5,979	5,738
(689)	(780)	(3,882)	(4,218)
372	281	2,097	1,520
60	48	338	261
782	849	4,408	4,591
1,214	1,178	6,843	6,372

(1) היתרות נושאות ריבית בהתאם לתנאי הקרן.

א. השתתפות בנק ישראל בקרן המטבע הבין-לאומית

לכל מדינה החברה בקרן המטבע הבין-לאומית יש מכסה (Quota) להשתתפות בהון הקרן, מכסה הנקובה במטבע SDR. חלק מהמכסה, המשולם במזומן (Reserve Tranche), מועבר לקרן במטבע חוץ וניתן למשיכה על ידי המדינה, וחלקה האחר מופקד בבנק המרכזי של המדינה בפקדונות ובשטרות צמודים ל-SDR.

בשנת 2011 בוצעה רפורמה במכסות ובזכויות ההצבעה בקרן המטבע: בשלב הראשון, שנכנס לתוקף במארס 2011, הוגדלה המכסה של ישראל בכ-133 מיליוני SDR, ליתרה בסך כ-1,061 מיליוני SDR; לאחר 31 בדצמבר 2015 התקבל אישור של קרן המטבע לשלב השני, וביום 9 בפברואר 2016 גדלה המכסה של ישראל בקרן המטבע בכ-860 מיליוני SDR, לכ-1,921 מיליוני SDR. מאז שנת 1999 משולבת ישראל בתוכנית העסקאות הפינסיות של קרן המטבע (Financial Transaction Plan). התוכנית היא מנגנון שבאמצעותו מדינה החברה בקרן יכולה להחליף עמה SDR או מטבע זר תמורת המטבע המקומי שלה, ומדינה אחרת מתבקשת לבצע החלפה נגדית. ביצוע פעולות במסגרת תוכנית זו משנה את הרכב המכסה, בין חלק המכסה המשולם במזומן (ה-Reserve Tranche) לבין החלק האחר של המכסה הכולל פיקדונות ושטרות המופקדים בבנק המרכזי (התחייבות בגין המכסה).

ב. הלוואות NAB

בשנת 2010 הצטרפה מדינת ישראל להסדר של קרן המטבע בשם NAB (New Arrangements to Borrow).

על פי ההסדר מדינות, וביניהן ישראל, מעמידות לקרן קו אשראי, ובמסגרתו ניתנות הלוואות שמועד פירעונן הוא כעבור עשר שנים. עם זאת יש אפשרות שההלוואות יוחזרו לישראל, על פי בקשתה, במועד מוקדם יותר - במקרה שהמדינה תזדקק לכספים אלו.

נכון ליום 31 בדצמבר 2015, העניק הבנק הלוואות נושאות ריבית בהתאם לתנאי הקרן, בסך כולל של 261 מיליוני שקלים חדשים (כ-48 מיליוני SDR).

קו האשראי שבנק ישראל העמיד, נכון ליום המאזן, מסתכם ב-2,704 מיליוני ש"ח (500 מיליוני SDR), מתוכו נשארה לרשות הקרן ליום 31 בדצמבר 2015 יתרה לניצול, מעבר להלוואות שניתנו בפועל, סך של 2,444 מיליוני ש"ח (452 מיליוני SDR). בשנת 2014 היתרה לניצול עמדה על 2,479 מיליוני ש"ח (440 מיליוני SDR).

במקביל להגדלת המכסה של ישראל בקרן המטבע ביום 9 בפברואר 2016, תקרת קו האשראי שבנק ישראל נדרש להעמיד לשימוש הקרן כחת ל-340 מיליוני SDR.

ג. זכויות משיכה מיוחדות (SDRs)

היתרה כוללת זכויות משיכה מיוחדות שקרן המטבע הבין-לאומית הקצתה למדינת ישראל. כנגד הקצאות אלו יש לבנק ישראל התחייבות ללא מועד פירעון כלפי הקרן, וזו מוצגת בסעיף "קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות" בצד ההתחייבויות.

המדינה אינה חייבת להחזיק את כל זכויות המשיכה המיוחדות שהוקצו לה. בסוף שנת 2009 הצטרפה ישראל לתוכנית נוספת של קרן המטבע, "הסכם התנדבותי לרכישה ומכירה של זכויות משיכה מיוחדות" (Voluntary arrangement for the purchase and sale of SDRs). במסגרת תוכנית זו מדינת ישראל עשויה להתבקש למכור או לקנות SDR ממדינות החברות בקרן, על פי הנחיות הקרן. פעולות אלו נרשמות בסעיף יתרת זכויות המשיכה המיוחדות (SDRs).

על פי הסכם זה, המסגרת של התוכנית הוגדרה כך שהאחזקות ה-SDR של ישראל יהיו בטווח שבין 50 אחוזים מסך הקצאת ה-SDR שקרן המטבע הקצתה לישראל (קרן המטבע הקצתה לישראל 884 מיליון SDR) לבין מקסימום של 145 אחוזים מההקצאה. קרן המטבע התחייבה להתייעץ עם ישראל לפני כל בקשה לקניית או מכירת SDR במסגרת התוכנית.

4. אשראי לממשלה

קרנות דו-לאומיות

האשראי בגין קרנות דו-לאומיות ניתן לממשלת ישראל לצורך השקעה משותפת עם ממשלת ארה"ב בקרנות דו-לאומיות למחקר, לפיתוח תעשייתי ולמדע. כספי הקרנות הופקדו על ידי הקרנות כפיקדונות בבנק ישראל ומוצגים במאזן בצד ההתחייבויות בסעיף "קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות" במטבע חוץ. הן האשראי והן פיקדונות הקרן נושאים ריבית קבועה של 4.125%-4%, או ריבית על בסיס הליבור.

5. ניירות ערך סחירים במטבע מקומי

הסעיף כולל ניירות ערך ממשלתיים סחירים, הצמודים למדד המחירים לצרכן הידוע בתאריך המאזן וכן ניירות ערך לא-צמודים. ניירות הערך מוצגים לפי שוויים ההוגן.

6. נכסים אחרים

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
81	74	הלוואות לעובדים
2	5	חייבים שונים
83	79	סך כל הנכסים האחרים

7. מוסדות כספיים בין-לאומיים

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
282	282	השקעה במניות ה-BIS
656	659	יתרות בגין מוסדות כספיים בין-לאומיים אחרים ¹
938	941	סך הכול

(1) היתרות הן בגין המוסדות הבאים:

(א) The World Bank Group

1. IBRD - International Bank for Reconstruction and Development

2. IDA - International Development Association

3. MIGA - Multilateral Investment Guarantee Agency

4. IFC - International Finance Corporation

(ב) EBRD - European Bank for Reconstruction and Development

(ג) IDB - Inter-American Development Bank

IIC - Inter-American Investment Corporation

ביולי 2015 החליט בנק ישראל על השתתפות בהגדלת ההון של החברה הבין - אמריקאית להשקעות (IIC). במסגרת זו רכש בנק ישראל 197 מניות במזומן בסך כ-3 מיליוני דולרים (Paid-In). רכישת המניות וקבלתן מתפרסת על פני שבע שנים, החל ברבעון הרביעי של 2016.

בדצמבר 2011 החליט בנק ישראל על השתתפות בהגדלת ההון התשיעית של הבנק הבין-אמריקאי לפיתוח (IDB). במסגרת זו רכש בנק ישראל 223 מניות במזומן בסך כ-3 מיליוני דולרים (Paid-In) ו-8,966 מניות בסך כ-108 מיליוני דולרים בהנפקת כתב התחייבות (Callable Capital); רכישת המניות וקבלתן מתפרסת על פני חמש שנים, החל ברבעון הראשון של 2012.

יתרת ההתחייבות לרכישת מניות ממוסדות כספיים בין - לאומיים ליום 31 בדצמבר 2015, הינה בסך של 99 מיליוני ש"ח (כ-25 מיליוני דולרים). בשנת 2014 היתרה לניצול עמדה על סך של 173 מיליוני ש"ח (כ-44 מיליוני דולרים).

בעת ההשקעות במוסדות הבינ"ל, בנק ישראל נדרש לרוב לקבל על עצמו התחייבויות נוספות כלפי המוסדות מעבר לסכומי ההשקעות בפועל לתשלום עפ"י דרישה, (Callable Capital), אותם יוכלו המוסדות לממש רק בעת הצורך. אפשרות שסבירות התממשותה נמוכה.

יתרת ההתחייבויות האמורות ליום 31 בדצמבר 2015 עומדת על 4,346 מיליוני שקלים חדשים. (ליום 31 בדצמבר 2014, בסך 4,326 מיליוני שקלים חדשים).

8. רכוש קבוע

ציוד וריהוט, מחשבים תוכנות וכלי רכב			
סך הכול			
(מיליוני שקלים חדשים)			
עלות			
יתרה ליום 1 בינואר 2015	284	335	619
תוספות	68	33	101
גריעות ²	(71)	(3)	(74)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	281	365	646
פחת שנצבר			
יתרה ליום 1 בינואר 2015	65	176	241
תוספות	10	30	40
גריעות ²	(19)	(2)	(21)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	56	204	260
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2015	225	161	386
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2014	219	159	378

(1) הקרקע בקריה בירושלים, שעלותה והעלות המופחתת של המבנים שעליה ליום 31 בדצמבר 2015 הן בסך כ-192 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2014 כ-185 מיליוני שקלים חדשים), חכורה מרשות מקרקעי ישראל עד ליום 30 ביוני 2016. הבנק פועל מול רשות מקרקעי ישראל להארכת הסכם החכירה.

(2) הגריעות נובעות בעיקר ממחיקת פריטי רכוש קבוע, עקב שיפוץ מבנה הבנק בקריית הממשלה בירושלים. ראו גם ביאור 28.

9. שטרי כסף ומעות במחזור

ליום 31 בדצמבר 2014		ליום 31 בדצמבר 2015		
שקלים חדשים	הכמות	שקלים חדשים	הכמות	
(מיליונים)		(מיליונים)		
				שטרי כסף ומעות במחזור
712	35.60	746	37.28	עשרים שקלים חדשים
2,723	54.46	2,986	59.72	חמישים שקלים חדשים
15,174	151.74	16,489	164.89	מאה שקלים חדשים
42,663	213.31	51,189	255.94	מאתיים שקלים חדשים
1,915		2,070		מעות במחזור
2		2		אחר ¹
5		5		שטרות ומעות זיכרון
63,194		73,487		סך הכול

(1) היתרה עיברה פריטי מטבע מיוחדים הנמצאים במחזור.

(1) היתרה עיקרה פריטי מטבע מיוחדים הנמצאים במחזור.

10. פיקדונות הממשלה

יתרות הממשלה מורכבות מיתרות במטבע מקומי ויתרות במטבע חוץ. כל יתרות הממשלה בבנק ישראל (למעט מספר יתרות חריגות) ניתנות לקיזוז ביניהן.

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
(מיליוני דולרים)		(מיליוני שקלים חדשים)		
				במטבע חוץ¹
1,968	2,317	7,654	9,040	פיקדונות שוטפים
192	188	746	735	פיקדון אחר
2,160	2,505	8,400	9,775	סך כל הפיקדונות במטבע חוץ
				במטבע מקומי²
		7,247	12,766	פיקדונות שוטפים
		15,647	22,541	סך כל פיקדונות הממשלה

(1) פיקדונות הממשלה במטבע חוץ
הפיקדונות השוטפים משמשים למימון הפעילות התקציבית. על חלק מפיקדונות הממשלה במטבע חוץ משולמת ריבית, בגובה שיעור הריבית על שטרי אוצר אמריקאיים שמועד פדיונם הממוצע הוא כעבור 6 חודשים. שיעור הריבית הממוצע עמד בשנת 2015 על 0.14% (בשנת 2014 - 0.06%).

(2) פיקדונות הממשלה במטבע מקומי
הפיקדונות השוטפים והיתרות המשמשות להשאלת אג"ח מיועדים למימון הפעילות התקציבית. על הפיקדונות השוטפים במטבע מקומי נגבית (ביתרת חובה) או משולמת (ביתרת זכות) ריבית בגובה הריבית הבסיסית (prime). השיעור הממוצע של הריבית הבסיסית עמד בשנת 2015 על - 1.62% (בשנת 2014 - 2.09%). זאת למעט יתרות הממשלה המשמשות להשאלת אג"ח, ויתרות ממשלה נוספות שבגינן נגבית ריבית שונה.

11. פיקדונות התאגידים הבנקאיים

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
(מיליוני דולרים)		(מיליוני שקלים חדשים)		
839	291	3,261	1,136	פיקדונות במטבע חוץ¹ (פמ"ח)
				פיקדונות במטבע מקומי²
		117,348	144,000	פיקדונות לזמן קצוב
		28,090	26,224	פיקדונות עובר ושכ
		145,438	170,224	סך כל הפיקדונות במטבע מקומי
		148,699	171,360	סך כל פיקדונות התאגידים הבנקאיים

- (1) פיקדונות במטבע חוץ
פיקדונות עובר ושכ במטבע חוץ (פמ"ח) משמשים נכס נזיל כנגד פיקדונות של תושבי חוץ במטבע חוץ. חובת הנזילות נעה בין 0% ל-6%, בהתאם לתקופת הפיקדון.
- (2) פיקדונות במטבע מקומי
(א) בנק ישראל מקבל מהתאגידים הבנקאיים פיקדונות לזמן קצוב בשקלים חדשים. הפיקדונות מתקבלים במכרז לתקופות של יום, שבוע וחודש. פיקדונות אלו אינם משמשים נכס נזיל כנגד חובת הנזילות של התאגידים הבנקאיים. נוסף על כך מתקבלים פיקדונות במסגרת חלון הפיקדונות שעומד לרשות התאגידים הבנקאיים, בריבית של 0.1% מתחת לריבית בנק ישראל.
שיעור הריבית על הפיקדונות בחלון הפיקדונות ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על 0.0% (ליום 31 בדצמבר 2014 - 0.0%).
שיעור הריבית הממוצע על הפיקדונות בחלון הפיקדונות בשנת 2015 עמד על 0.0% (בשנת 2014 - 0.27%).
שיעור הריבית הממוצע על הפיקדונות לזמן קצוב במכרז ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על 0.1% (ליום 31 בדצמבר 2014 - 0.25%).
שיעור הריבית הממוצע על הפיקדונות לזמן קצוב במכרז בשנת 2015 עמד על 0.12% (בשנת 2014 - 0.59%).
(ב) פיקדונות עובר ושכ של התאגידים הבנקאיים במטבע מקומי משמשים נכס נזיל כנגד פיקדונות במטבע ישראלי ופיקדונות תושבי ישראל במט"ח. חובת הנזילות נעה בין 0% ל-6%, בהתאם לתקופת הפיקדון.

12. קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
4,978	4,777	זכויות משיכה מיוחדות שהוקצו ¹
8	7	התחייבויות למוסדות כספיים בין-לאומיים ²
130	130	קרנות דו-לאומיות
5,116	4,914	סך הכול

- (1) "זכויות משיכה מיוחדות" (Special Drawing Rights - SDRs) הן כספים שמדינות החברות בקרן המטבע הבין-לאומית התחייבו לרכוש מהקרן. להתחייבות זו לא נקבע מועד פירעון והיא נושאת ריבית בהתאם לתנאי הקרן. קרן המטבע מקצה למדינות החברות בה זכויות משיכה מיוחדות באופן יחסי לגודל מכסתן.
למדינת ישראל הוקצו עד ליום 31 בדצמבר 2015 כ-884 מיליוני SDR.
- (2) התחייבויות בשטרות, בפיקדונות או בכתבי התחייבות למוסדות הבאים: IDB, IDA, IBRD, EBRD, MIGA, IMF.
(ראו ביאור 1.1).

13. מק"ם

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
129,975	116,000	ערך הפדיון של המק"ם שנמכר לציבור
(744)	(161)	בניכוי הניכיון בעת המכירה לציבור
129,231	115,839	התמורה ממכירה של המק"ם לציבור
482	95	בתוספת הפחתת הפרש הניכיון המתייחס לתקופה שעד לתאריך המאזן
129,713	115,934	סך כל יתרת המק"ם

חוק מילווה קצר מועד התשמ"ד-1984 מסמיך את הממשלה להנפיק איגרות חוב שיימכרו לבנק ישראל בלבד; הבנק ימכור אותן לציבור ויקנה אותן ממנו לצורך מילוי תפקידיו. הממשלה חייבת להפקיד בבנק ישראל את מלוא התמורה מאיגרות החוב, ואינה רשאית להשתמש בתמורה זו אלא לשם פירעון המילווה לפי החוק האמור, או לתשלום התשואה עליו. רכישת איגרות החוב מהממשלה על ידי בנק ישראל והפקדת התמורה בגין רכישה זו בבנק ישראל אינן משתקפות במאזן הבנק. יתרת המק"ם המוצגת במאזן הבנק משקפת את מחיר הפדיון של המילווה שבידי הציבור, בניכוי יתרת הניכיון שטרם הופחתה.

14. התחייבויות אחרות

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
6,034 *	5,982	התחייבויות לפנסיה ולתשלומי פרישה
212	187	התחייבויות לזכויות עובדים ואחרות
62	74	זכאים שונים ¹
6,308 *	6,243	סך כל ההתחייבויות האחרות

(1) היתרה עיקרה חשבונות של גופים סטטוטוריים המנוהלים בבנק ישראל.
 (*) הוצג מחדש, ראו ביאור 1 כ"ב.

א. התחייבות לפנסיה ולתשלומי פרישה

ההתחייבות לפנסיה מחושבת על פי הסכם הגמלאות לעובדי הבנק, גמלאיו ושאריהם שהחלו בעבודתם לפני חודש ספטמבר 2002 (ליום 31 בדצמבר 2015 - 271 עובדים ו-695 גמלאים; ליום 31 בדצמבר 2014 - 292 עובדים ו-692 גמלאים). ההתחייבות לפנסיה כוללת תשלום קצבאות עתידיות לעובדי הבנק, לעובדי הבנק לשעבר שהפנסיה שלהם מוקפאת, לגמלאים ולשארים. נוסף על כך כוללת ההתחייבות תשלום עבור פדיון ימי מחלה בעת הפרישה ומענקי פרישה. התחייבות הבנק מחושבת על בסיס נתוני המשכורות והקצבאות של חודש דצמבר 2015 ומבוססת על חישוב אקטוארי. חישוב זה נערך בשיטת הערכה של ההטבות הנצברות בהתחשב בפרמטרים שונים

- שיעורי הפרישה המוקדמת, שיעורי הפנסיה לשארים ויתומים, רמות הוותק והדרגות של העובדים, שיעורי המס הרלוונטיים ועוד.

החישוב האקטוארי מבוסס על שיעורי התמותה ולוחות דמוגרפיים אחרים, שפרסם אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון של משרד האוצר לקרנות הפנסיה בחוזר פנסיה 1-3-2013 בדבר הכנת תחשיבים אקטואריים. החישוב נעשה בהנחת עליית שכר ריאלית שנתית לעובדים בשיעור של 1.5% ו-3% בהתאם לגיל העובד.

ההתחייבות האקטוארית של הבנק חושבה בעבר על בסיס שיעור היוון של 4%, זאת על פי הוראות הדיווח לציבור שמפרסם המפקח על הבנקים בהסתמך על ניסיון העבר. היתרה ליום 31 בדצמבר 2015 וליום 31 בדצמבר 2014 חושבה מחדש על בסיס שיעור היוון של ריבית אג"ח ממשלתיות בישראל. לעובדי הבנק שהחלו בעבודתם לאחר חודש ספטמבר 2002 התחייבות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויים מכוסה על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים בקופות מוכרות לפנסיה ופיצויים. הסכומים שהופקדו כאמור אינם בשליטתו ובניהולו של הבנק, ולפיכך לא ניתן להם ולהתחייבויות שבגינם הם הופקדו ביטוי במאזן.

ב. התחייבות לזכויות עובדים ואחרות

סעיף זה כולל התחייבות לחופשה לעובדים בסכום של כ-111 מיליוני שקלים חדשים. (בשנת 2014 כ-107 מיליוני שקלים חדשים.)

ההתחייבות ליום 31 בדצמבר מחושבת על בסיס צבירת ימי חופשה והשכר הקובע לפדיון חופשה ליום 31 באוקטובר. ההפרש בהתחייבות הנובע מההפרש בין צבירת ימי חופשה ליום 31 באוקטובר לבין צבירתם ליום 31 בדצמבר אינו מהותי.

15. חשבונות שיערוך

חשבונות השיערוך כוללים רווחים לא-ממומשים משיערוך הפריטים הבאים (ראו ביאורים 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6):

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
22,680	23,025	יתרות הנקובות במטבע חוץ
5,361	4,393	ניירות ערך סחירים במטבע חוץ
1,651	1,231	ניירות ערך סחירים במטבע מקומי
(1,958) *	(1,939)	שינויים בהנחות אקטואריות בחישוב ההפרשה לפנסיה
27,734 *	26,710	סך כל חשבונות השיערוך
(*) הוצג מחדש, ראו ביאור 1 כ"ב.		

16. הון מניות וקרן שמורה בערכים נומינליים היסטוריים

נתוני הון המניות והקרן השמורה מופיעים בדוחות הכספיים בסכומים מדווחים. (ראו ביאור 1.1). הנתונים בערכים נומינליים היסטוריים הם 320 מיליוני שקלים חדשים לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014. הקרן השמורה שימשה בעבר להגדלת הון הבנק בהתאם לסעיף 6 לחוק בנק ישראל תשי"ד-1954.

17. התקשרויות, מכשירים פיננסיים והתחייבויות תלויות

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
א. התקשרויות (חוץ-מאזניות)		
8	4	ערבויות בגין יצוא של הממשלה
71	42	אשראי תעודות
ב. מכשירים פיננסיים		
עסקות החלף (Currency Swaps) ועסקות עתידיות במטבע חוץ (Forwards)		
1,835	730	שווי הוגן
47,589	86,043	קבלת מטבע חוץ בעתיד
45,743	84,950	מסירת מטבע חוץ בעתיד
עסקות עתידיות (Futures) על מדדי מניות - שווי הוגן :		
-	4	התחייבויות לרכוש - נקוב בדולר
-	35	התחייבות לרכוש - נקוב באירו
עסקות עתידיות (Futures) על ריבית - שווי הוגן :		
-	24	התחייבויות למכור - נקוב בדולר
ג. התחייבויות תלויות		
		כנגד בנק ישראל תלויות מספר תביעות. בגין תביעות אלו לא נכללה כל הפרשה בספרי הבנק, משום שעל פי הערכת הבנק, המתבססת על חוות הדעת של המחלקה המשפטית שלו, הסיכויים כי התביעות תתקבלנה קלושים, או שהסכומים אינם מהותיים.

18. הכנסות (הוצאות) ריבית מנכסים במטבע חוץ בחו"ל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
3	5	מחשבונות עובר ושב
7	2	מפיקדונות לזמן קצר
1,398	1,279	מניירות ערך סחירים
6	(3)	מניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר או רכש חוזר
(75)	253	ממכשירים פיננסיים נגזרים, נטו
6	3	מקרה המטבע הבין-לאומית
1,345	1,539	סך הכול

19. הכנסות ריבית מהממשלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
76	76	מקרנות דו לאומיות ¹
566	529	מניירות ערך במטבע מקומי
642	605	סך הכול
(1) ראו ביאור 4.		

20. הכנסות ריבית אחרות

הסעיף כולל הכנסות ריבית מבנקים על יתרות הנושאות ריבית בשיעור ריבית בנק ישראל.

21. הוצאות ריבית לבנקים ולציבור

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
1,205	362	מק"ם
588	148	פיקדונות לזמן קצוב
1,793	510	סך הכול

22. הוצאות ריבית לממשלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
396	232	בגין יתרות במטבע מקומי ¹
-	1	בגין יתרות במטבע חוץ
396	233	סך הכול
(1) הוצאות הריבית לממשלה בגין פיקדונות במטבע מקומי (ראו ביאור 10).		

23. הוצאות ריבית אחרות

הסעיף כולל בעיקר הוצאות ריבית בגין פיקדונות של הקרן הדו-לאומית למחקר ולפיתוח תעשייתי ארה"ב-ישראל, פיקדון של הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל ומוסדות כספיים בין-לאומיים.

24. הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות – מניירות ערך וממכשירים פיננסיים נגזרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
1,259	1,319	ניירות ערך במטבע חוץ ¹
(2)	-	במטבע ישראלי
1,257	1,319	סך כל ניירות הערך
(142)	98	מכשירים פיננסיים נגזרים במטבע חוץ ²
1,115	1,417	סך הכול

(1) הכנסות מדיבידנד, רווח ממכירת ניירות ערך וכן הפסד מירידת ערכם של ניירות ערך בסוף השנה נטו.
(2) כולל הכנסות (הוצאות) פיננסיות מממוש מכשירים פיננסיים נגזרים.

25. הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות – מהפרשי שערים

הסעיף כולל הפרשי שערים בגין יתרות הנקובות במטבע חוץ. (ראו ביאורים 1.1, יג, 1.1 ד).

26. הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות – שונות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
1	-	במטבע מקומי
(23)	(29)	במטבע חוץ
(22)	(29)	סך הכול ¹

(1) הסעיף כולל הכנסות (הוצאות) מעמלות הנובעות מהפעילות הפיננסית של בנק ישראל, ממוסדות כספיים בין-לאומיים ומהלוואות לעובדים.

27. הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
(מיליוני שקלים חדשים)		
292	302	שכר וזכויות עובדים ¹
267 (*)	242	גמלת פנסיה ופרישה ²
136	129	כלליות
695 (*)	673	סך הכול
(1) תשלומי שכר והפרשה לחופשה לעובדים (ליום 31 בדצמבר 2015 ו-2014 - 754 ו-733 משרות, בהתאמה). (2) תשלומי גמלת פנסיה תקציבית לגמלאים ועדכון התחייבות הבנק לפנסיה (ראו ביאור 14). (*) הוצג מחדש, ראו ביאור 1 כ"ב.		

28. הוצאות אחרות

בשנת 2015 הסעיף כולל בעיקר הפסדי הון מגריעת רכוש קבוע.